

Sulev Vikat
Geoplan Eesti OÜ
sulev@geoplan.ee

Teie 09.08.2026

Meie 14.09.2026 nr 13-3/2772-2

Vastuskiri

Lugupeetud Sulev Vikat

Täname Teid Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu kohta esitatud arvamuse eest.

Teie kirjeldus planeeringus kavandatud elektriühenduse üldise lahenduse kohta on õige. Planeeringuga kavandatakse Eesti-Läti neljanda elektriühenduse Eestis paiknev osa Paide alajaamast Lihula piirkonda ning sealt edasi Saaremaale. Mandri ja Saaremaa vahel kavandatakse merekaabelühendus ning Saaremaal jätkub ühendus valdavalt 330 kV õhuliinina Mägi-Kurdla ja Kotlandi alajaamade vahel. Kotlandi alajaamast jätkub ühendus tulevikus merekaabliga Läti suunas.

Riigi eriplaneeringu eesmärk ja ulatus

Selgitame, et Saaremaa läänerannikult Läti suunas kavandatava merekaabli trassikoridor ega tehniline lahendus ei kuulu käesoleva riigi eriplaneeringu lahendusse. Planeeringu seletuskirja kohaselt on nimetatud ühendus elektriühenduse terviklikuks toimimiseks vajalik, kuid selle täpne asukoht ja tehniline lahendus määratakse eraldi menetluses.

See tuleneb ka riigi eriplaneeringu (REP) algatamise otsusest. Vabariigi Valitsuse 15.02.2024 korraldusega nr 39 algatatud planeeringu eesmärgiks määrati Eesti-Läti neljanda elektriühenduse Eestis paikneva osa planeerimine Paide alajaamast läbi Lihula Saaremaale. Algamisotsusega määrati ka konkreetne planeeringuala, mille piires käesolevat riigi eriplaneeringut koostatakse. Seetõttu ei olnud käesoleva riigi eriplaneeringu ülesandeks hinnata Eesti mandrilt otse Läti suunas kulgevat alternatiivset merekaabelühendust ega võrrelda seda käesolevas planeeringus kavandatud lahendusega.

Täiendavalt selgitame, et Eesti-Läti neljanda elektriühenduse kavandamisel ei ole lähtutud üksnes planeeringuala piiridest, vaid ka elektrisüsteemi toimimise tervikpildist Eesti ja Balti riikide tasandil. Planeeringuala hõlmas ligikaudu 15% Eesti territooriumist ning trassialternatiivide kujundamisel kaaluti planeerimisprotsessi käigus erinevaid ühendusvõimalusi ka laiemas ruumilises kontekstis. Elektriülekandevõrgu kavandamisel on oluline tagada tootmis- ja tarbimispunktide hajutatud ühendamise põhivõrguga ning tugevdada võrgu töökindlust kogu piirkonnas.

Läti-poolse ühenduspunkti paiknemine on kujunenud koostöös Läti põhivõrguettevõtjaga AST. Läti põhivõrgu vaates on oluline rajada uus ühendus riigi lääneosas ning ühendada see Ventspils piirkonda kavandatava põhivõrgu arendusega. Eesti–Läti neljanda elektriühenduse kavandamisel on arvestatud ka AST poolt kavandatava Ventspils–Varduva ühenduse asukohta ja eesmärgi. Täpsem teave projekti kohta on kättesaadav AST veebilehel: [Ventspils–Varduva transmission network project](#).

Alternatiivide hindamine planeeringumenetluses

Planeeringumenetluses võrreldi ja hinnati alternatiive, mis võimaldasid saavutada riigi eriplaneeringu eesmärgi algatamisotsusega määratud ala piires.

Planeerimisseaduse § 30 lõike 2 kohaselt tuleb riigi eriplaneeringu asukoha eelvalikul kaaluda mitut võimalikku asukohta. Seda nõuet rakendati algatamisotsusega määratud ala ja eesmärgi piires. Menetluse käigus visandati ja võrreldi mitmeid olemasolevaid ja uusi trassikoridore ning nende kombinatsioone. Planeeringu seletuskirjas on märgitud, et lisaks olemasolevate liinikoridoride kasutamise võimalustele kavandati ka uusi alternatiive, et tagada mitme võimaliku asukohavariandi kaalumise.

Planeerimisseadus näeb ette mitme võimaliku asukoha võrdlemise ja kaalumise, kuid sellest ei tulene kohustust hinnata sama menetluse raames kõiki põhimõtteliselt erinevaid elektriülekandevõrgu arendamise kontseptsioone või lahendusteid.

Sellest tulenevalt ei käsitletud käesolevas riigi eriplaneeringus eraldi alternatiivina Eesti mandrilt otse Läti suunas kulgevat merekaabelühendust ega ole koostatud selle kohta eraldiseisvat tehnilist, majanduslikku või keskkonnamõjude analüüsi.

Alternatiivide kujundamisel lähtuti muu hulgas põhimõtetest, et trass oleks võimalikult lühike ja sirgjooneline, paikneks võimalusel olemasolevas taristikukoridoris, läbiks eelistatult riigimaid ning paikneks võimalikult kaugel elamutest ja looduskaitsealadest. Seejuures on planeeringu seletuskirjas selgitatud, et kuigi Eesti ja Läti vahelise merekaabli mereala ei kuulu käesoleva menetluse alla, arvestati alternatiivide investeeringukulude võrdlemisel ka Eesti ja Läti vahelise merekaabli eeldatava pikkusega.

Eesti mandrilt otse Läti suunas kulgeva merekaabli alternatiiv

Ettepanekus kirjeldatud Eesti mandrilt otse Läti suunas kulgevaid mereühenduse terviklahendusi on varasemates võrguarenduse analüüsides hinnatud, sealhulgas nii vahelduvvoolu- (HVAC) kui ka alalisvoolutehnoloogial (HVDC) põhinevate lahendustena. Analüüsides on võrreldud muu hulgas ühendusvõimalusi Kilingi-Nõmme ja Sindi piirkonnast nii Dundaga kui ka Ventspils suunas.

Hinnanguliselt on selliste lahenduste maksumus sõltunud valitud tehnoloogiast ja ühendusvariandist ning olnud suurusjärgus 1,2–2,0 miljardit eurot. Võrdluseks on Saaremaal läbiva lahenduse hinnanguline maksumus ligikaudu 1,3 miljardit eurot.

HVDC-tehnoloogia puuduseks on muu hulgas piiratum võimalus ühendada ühenduse vahepealsetes punktides uusi tootjaid ja tarbijaid. HVAC-lahenduse puhul suurendavad pika merekaabli rajamisega seotud tehnilised piirangud ning vajalikud kompensatsiooni- ja tugiseadmed märkimisväärselt investeeringukulu. Lisaks ei pea Läti põhivõrguettevõtja AST sobivaimaks kõige lühemat ühendusvarianti Dundaga piirkonnas, vaid on eelistanud ühendust Ventspils piirkonnas, arvestades Läti põhivõrgu arenguvajadusi.

Saaremaal läbiva lahenduse eelis ei seisne üksnes Eesti ja Läti vahelise täiendava elektriühenduse rajamises. Kavandatav lahendus tugevdab ühtlasi Saaremaa varustuskindlust ning loob täiendavad võimalused tootmisvõimsuste ühendamiseks Saaremaal ja selle lähimerel.

Lisaks anname teada, et Teie viidatud võrdlus on esitatud Eleringi elektriülekandevõrgu arengukavas aastateks 2025–2034, mis on kättesaadav siin: [Eesti elektriülekandevõrgu arengukava 2025–2034](#). Arengukava punktis 6.2.2 on käsitletud Eesti–Läti neljanda elektriühenduse tehnoloogiliste lahenduste võrdlust ja valiku aluseid.

Tehniliste lahenduste võrdlus ja mõjude hindamine

Nõustume Teie üldise tähelepanekuga, et erinevate tehniliste terviklahenduste võrdlemisel ei saa lähtuda üksnes õhuliini või kaabli maksumusest kilomeetri kohta. Erineva tehnoloogiaga lahenduste hindamisel tuleb arvestada kõiki lahenduse toimimiseks vajalikke rajatise ja seadmeid ning nende rajamis-, käidu- ja hoolduskulusid.

Planeeringu seletuskirjas toodud õhuliini ja kaabelliini maksumuse näitajate eesmärk on selgitada planeeringus kavandatud tehnoloogilise valiku üldisi lähtekohti. Planeeringulahenduse kujundamisel on elektriühenduse pikkust käsitletud ühe majandusliku kriteeriumina ning trassikoridoride kujundamisel on lähtutud põhimõttest, et lühem ühendus tähendab üldjuhul väiksemaid investeerimis- ja ülekandekulusid.

Samal ajal ei ole alternatiivide võrdlemisel lähtutud üksnes majanduslikest kaalutlustest. Saaremaad läbivate trassialternatiivide puhul hinnati terviklikult keskkonna-, sotsiaalseid, majanduslikke ja kultuurilisi mõjusid, sealhulgas mõju asustusele, maastikule, metsadele, linnustikule ning teistele loodus- ja kultuuriväärtustele. Ükski nimetatud valdkond ei olnud otsustamisel eraldiseisvalt määrav, vaid alternatiive võrreldi kõigi mõjude koostoimes.

Otse Läti suunas kulgev merekaabel kujutab endast käesolevas riigi eriplaneeringus kavandatud lahendusest erinevat võrguarenduslikku terviklahendust. Seetõttu ei ole seda riigi eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise koostamisel võrreldud Saaremaad läbivate trassialternatiividega samaväärse asukohaalternatiivina. Nimetatud lahenduse tehnilisi, majanduslikke, keskkonna- ja sotsiaalseid mõjusid ei jäeta siiski hindamata, vaid neid hinnatakse vastava võrguarenduse kavandamiseks läbiviidavas eraldiseisvas menetluses.

Selgitused esitatud ettepanekute ja küsimuste kohta

1. Planeeringus kavandatud elektriühenduse terviklahendus

Käesoleva REP-i raames ei koostata täiendavat tervikmaksumuse analüüsi Eesti mandrilt otse Läti suunas kulgeva merekaabelühenduse kohta, kuna tegemist on planeeringu eesmärgist ja planeeringualast väljapoole jääva võrguarendusliku terviklahendusega. Vastavad võrdlused on esitatud Eleringi elektriülekandevõrgu arengukavas aastateks 2025–2034.

2. Eesti mandrilt otse Läti suunas kulgev merekaabelühendus

Tegemist on käesolevas REP-is kavandatud lahendusest erineva võrguarendusliku terviklahendusega, mida on võrguarenduse tasandil analüüsitud nii HVAC- kui ka HVDC-tehnoloogiat kasutavate variantidena.

3. Eesti mandrilt otse Läti suunas kulgeva merekaabelühenduse analüüsimine

Nimetatud ühenduslahendusi on tehniliselt ja majanduslikult hinnatud võrguarenduse tasandil. Käesolevas REP-is ega selle KSH-s ei ole neid käsitletud Saaremaad läbiva lahendusega võrreldava alternatiivina.

4. Analüüside avalikustamine

Otseühenduse tehnilis-majanduslik võrdlus on avaldatud Eleringi elektriülekandevõrgu arengukavas aastateks 2025–2034. Arengukava punktis 6.2.2 on käsitletud Eesti–Läti neljanda elektriühenduse tehnoloogiliste lahenduste võrdlust ja valiku aluseid. Arengukavas on esitatud Saaremaa kaudu kulgeva lahenduse ning erinevate Liivi lahe HVAC- ja HVDC-variantide hinnangulised maksumused ning peamised põhjendused, miks neid lahendusi ei ole eelistatud.

5. Otseühenduse käsitlemine alternatiivina

Otseühenduse variante on varasemalt analüüsitud, kuid neid ei ole peetud eelistatavaks lahenduseks tehniliste, majanduslike ja võrgufunktsionaalsete kaalutluste tõttu.

6. HVAC- ja HVDC-tehnoloogiate võrdlus

Jah, võrreldud on nii HVAC- kui ka HVDC-lahendusi. Analüüsides käsitleti ühendusi Kilingi-Nõmme ja Sindi piirkonnast nii Dundaga kui ka Ventspilsi suunas. Hinnangulised investeerimismaksumused jäävad sõltuvalt tehnoloogiast ja ühendusvariandist ligikaudu vahemikku 1,2–2,0 miljardit eurot.

7. Investeeringu-, käidu- ja elukaarekulude võrdlus

Investeeringukulud on võrreldud. Saaremaa kaudu kulgeva lahenduse hinnanguline maksumus on ligikaudu 1,3 miljardit eurot, samas kui Liivi lahe lahenduste hinnangulised maksumused jäävad vahemikku 1,2–2,0 miljardit eurot.

Planeeringumaterjalidest ei nähtu eraldi täielikku ja võrreldavat käidu- ning elukaarekulude arvutust kõigi lahendusvariantide kohta. Tehnoloogiliste lahenduste võrdlemisel on siiski arvestatud muu hulgas õhuliinide pikema kasutusea, lihtsama hooldatavuse ja remonditavusega.

8. Saaremaa taristu seotus Eesti–Läti neljanda ühendusega

Saaremaa varustuskindluse parandamise seisukohast omab Mägi-Kurdla ehk Ida-Saaremaa 330 kV ühendus iseseisvat väärtust ka Saaremaa elektrivõrgu jaoks. Saaremaad läbiv 330 kV liin ning Kotlandi alajaam on aga eelkõige vajalikud ühenduse jätkamiseks Läti suunas.

Samas loovad need täiendavad võimalused Lääne- ja Edela-Saaremaa tootjate ning tarbijate ühendamiseks põhivõrguga. Planeeringus ei ole tehtud rajatiste ega kulude protsentuaalset jaotust selle järgi, milline osa neist on vajalik Eesti–Läti ühenduse toimimiseks ning milline osa kohalike võrguvajaduste katmiseks.

9. Ettepanek täiendada alternatiivide käsitlust

Otse Läti suunas kulgevat merekaabelühendust ei ole põhjendatud lisada käesoleva REP-i uueks alternatiiviks, kuna tegemist on erineva võrguarendusliku terviklahendusega, mida on hinnatud väljaspool käesolevat planeeringumenetlust.

Kokkuvõtteks selgitame, et Eesti mandrilt otse Läti suunas kulgevaid merekaabelühenduse variante on võrguarenduse tasandil analüüsitud, kuid neid ei ole käesolevas riigi eriplaneeringus käsitletud võrreldavate asukohaalternatiividena. Selle põhjuseks on asjaolu, et tegemist on planeeringu eesmärgist ja planeeringualast väljapoole jääva võrguarendusliku terviklahendusega, mis ei täida samal viisil Saaremaa varustuskindluse suurendamise ja põhivõrgu arendamise eesmärke.

Eeltoodust tulenevalt ei ole käesoleva riigi eriplaneeringu menetluses põhjendatud käsitleda Läti suunas kulgevat merekaabelühendust võrreldava asukohaalternatiivina ega koostada selle kohta eraldi tervikmaksumuse analüüsi.

Teie seisukoht on menetluses arvesse võetud ning seda käsitletakse avaliku väljapaneku ajal esitatud arvamusena.

Täiendav teave

Kompensatsiooni ja talumistasu kohta saab täpsemat teavet maaomanikele koostatud juhendist: [juhendmaterjal maaomanikele](#). Lisateave, sh korduma kippuvad küsimused, on kättesaadav planeeringu veebilehel: [Eesti-Läti neljas elektriühendus | Riigiplaneering](#).

Lisaks teavitame, et Eesti–Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu avaliku väljapaneku tulemusi tutvustatakse avalikel aruteludel, mis toimuvad järgmistel aegadel ja kohtades:

16.09.2026 kell 17.30 Järvakandi Kultuurihallis (1. Mai 1, Järvakandi, Kehtna vald)

21.09.2026 kell 17.30 Kuressaare Kultuurikeskuses (Tallinna 6, Kuressaare)

22.09.2026 kell 17.30 Lihula Kultuurimajas (Tallinna mnt 1a, Lihula, Lääneranna vald)

23.09.2026 kell 17.30 veebiarutelul (osalemislink avaldatakse planeeringu kodulehel)

28.09.2026 kell 17.30 Paide Muusika- ja Teatrimajas (Pärnu 18, Paide)

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Ivan Sergejev

planeeringute asekanstler

Monika Korolkov +372 5884 7055

monika.korolkov@mkm.ee